

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/2070
Toplantı Tarihi/Sayısı : 11.1.2024/37
Karar Numarası : 2024/4
Başvuran : Y. İ. S.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Seydişehir T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın sağlık raporu bulunmasına rağmen ilacının verilmemesi, uygun tedaviye erişememesi iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuruda özetle;

a. Raporlu ilaç kullandığını, raporunun önce 1/12/2022 tarihine daha sonra 1/6/2023 tarihine kadar uzatıldığını,

b. Raporun geçerlilik tarihinin uzatılması ile doktor kontrolü gerekmeden ilaçlarını kullanması gerektiğini ancak gerekçe gösterilmeden ilaçlarının kesildiğini,

c. Görevli memurların doktora doğru bilgi vermeyerek mahpusa karşı ön yargılı davranmasına sebep olduklarını,

ç. 5 yıldır aynı ilacı kullandığını ancak kötüye kullandığına dair hakkında tutanak tutulmadığını iddia etmekte ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Seydişehir T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü 6/11/2023 tarihli ve ... sayılı yazılı görüşünde özetle;

a. Başvuranın 27/5/2021 tarihinde Ceza İnfaz Kurumuna nakil edildiğini, başvuranın talep ettiği ilacın Alanya Eğitim ve Araştırma Hastanesi Beyin Cerrahi Uzmanı tarafından reçete edildiğini,

b. Gabapentin etken maddeli ilaç kullanım raporunun 19/11/2018 tarihinde çıkarıldığını iki yıl süreli olarak geçerli olduğunun belirtildiğini, 19/11/2020 tarihinde ilaç kullanım raporunun süresinin dolduğunu,

c. Başvuranın rahatsızlığı sebebi ile 7/3/2022 tarihinde Seydişehir Devlet Hastanesi Beyin Cerrahi Polikliniğine muayenesinin yaptırıldığını ve Konya Şehir Hastanesine sevkinin yapıldığını,

ç. 17/3/2022 tarihinde Konya Şehir Hastanesinde Beyin Cerrahi muayenesinde Algoloji Polikliniğine yönlendirildiğini ve aynı gün Algoloji muayenesi sonucunda uzman doktorun “*hasta gabapentin kullanımı istiyor. Uygun bulmadım. Aynı veya benzer sebeple bana yönlendirmeyiniz*” notu yazdığını,

d. 19/4/2022 tarihinde Seydişehir Devlet Hastanesi Beyin Cerrahi Polikliniğinde tekrar muayene

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

olduğunu ve ilaçlarının reçete edildiğini, 3 ay sonra kontrol edilmesinin gerektiğini belirtildiğini, ayrıca bu muayene sonrasında yazılan ilaçlardan Neurontin 800mg'nin yeşil reçeteli ilaç olması ve doktor tarafından yeşil reçete düzenlenmediğinden ilacın alınmadığını, diğer ilaçlarının başvurana teslim edildiğini,

e. 1/7/2022 tarihinde Seydişehir Devlet Hastanesi Beyin Cerrahi Polikliniğine kontrol muayenesine götürüldüğünü ve Nöroloji Polikliniğine muayenesinin yaptırıldığını ve "Nöroloji Polikliniği görüşü uygundur" yazıldığını,

f. 5/10/2022 tarihinde Seydişehir Devlet Hastanesi Nöroloji Polikliniğine muayenesinin yaptırıldığını, Elektromiyografi (EMG) testi istenildiğini ve gerekli tetkiklerin yapıldığını sonuçlarının normal sınırlar içinde olduğu belirtilerek tedavisinin planlandığını,

g. 7/10/2022, 16/3/2022 ve 2/8/2023 tarihinde Seydişehir Devlet Hastanesi Psikiyatri Polikliniğine muayenesinin yaptırıldığını, 29/5/2023 tarihinde Seydişehir Devlet Hastanesi FTR Polikliniğine muayenesinin yaptırıldığını, 6/10/2023 tarihinde Seydişehir Devlet Hastanesi Enfeksiyon Polikliniğine muayenesi yaptırıldığını,

ğ. Başvuranın tüm kontrollerinin eksiksiz bir biçimde takip edildiğini, belirtmiştir.

4. Muhatap Kurumun yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte;

a. Başvuran hastaneye sevk edildiğinde doğru tedaviyi alamadığını, görevli memurun doktorun kararlarını etkileyecek söylemlerde bulunduğunu,

b. Konya Seydişehir Devlet Hastanesinde ilacının reçete edildiğini fakat renkli reçete numarası bulunmadığı gerekçesi ile ilacının tarafına verilmediğini,

c. 5 senedir ağrı kesici tedavisi uygulandığını ve bu durumun psikolojisini bozduğunu,

ç. Ceza İnfaz Kurumununun tedavisi için gerekli çabayı göstermediğini, belirtmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesine göre: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesine göre: "(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak

ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) uyarınca ulusal önleme mekanizması görevini üstlenmiştir. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesiyle; Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevini yapmak, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek görevleri verilmiştir. Bu çerçevede OPCAT'in getirdiği yükümlülük gereği ulusal önleme mekanizması görevini üstlenen TİHEK işkence ve kötü muamele yasağının ihlali iddiası içeren başvuruları inceleyebilmektedir.

11. Kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı yerlerde kötü muamele olarak kabul edilebilecek hususların farklı şekillerde tezahür etmesi mümkündür. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Turan Günana*, B. Numarası: 2013/3550, 19/11/2014, para. 37).

12. Devletlerin işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin pozitif yükümlülükleri mahpusların sağlık hakkına ilişkin korumayı kapsamaktadır. Bu çerçevede mahpusların alıkonulmanın doğasından kaynaklanan zorlukların dışında zorluk ve sıkıntı yaşamaması, insan onuruna uygun bir şekilde sağlıklarının korunması ve gereken tedavi hizmetlerine tam ve zamanında erişebilmesi gerekmektedir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *Kudla/Polonya*, B. No: 30210/96, 26/10/2000, para. 94). Bu kavramsal çerçevede mahpusun sağlık hizmetlerine erişiminin engellenmesi kötü muamele yasağı bağlamında incelenebilecek bir iddia olarak değerlendirilmektedir. Öte yandan iddiaların yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere oluşması gerekmektedir (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Hakan Olgun*, B. No: 2014/15588, 25/1/2018, para. 43).

13. Avrupa İşkencenin ve İnsanlıkdışı veya Onurkırıcı Muamelenin veya Cezanın Önlenmesi Komitesine (CPT) göre mahpusların gözetim altında buldukları süre boyunca, tutukluluk sürelerinden bağımsız olarak her zaman bir doktora erişimlerinin bulunması gereklidir. Sağlık hizmetleri, doktora danışma talepleri gereksiz gecikme olmadan karşılanacak şekilde düzenlenmelidir ([CPT/Inf (93) 12], para.34.)

14. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, mahpuslara yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir (AİHM, *Wenerski – Polonya*, B. No: 44369/02, 20/1/2009, para.58.). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır (AİHM, *Krivolapov – Ukrayna*, B.No: 5406/07, 2/10/2018, para.76.).

15. Somut olayda başvuran bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda sağlık raporu bulunmasına rağmen ilaçlarının verilmediğini, görevli memurun söylemleri sebebi ile tarafına uygun tedavinin uygulanmadığını iddia etmektedir. Başvuru dosyası incelendiğinde; başvuran hakkında düzenlenen ilaç kullanım raporunun 19/11/2018 tarihli olduğu ve raporun iki yıl süre ile verildiği, ilaç kullanım raporunun süresinin sona erme tarihinin 19/11/2022 şeklinde belirtildiği görülmektedir. Başvuran gabapentin etkin maddeli ilacının verilmemesinden şikayet

etmektedir. Muhatap Kurumun yazılı görüşünün ekinde yer alan sağlık evrakı incelendiğinde başvuranın 7/3/2022 Seydişehir Devlet Hastanesi Beyin Cerrahi Polikliniğine muayenesinin yaptırıldığı, Konya Şehir Hastanesine sevk edildiği aynı gün uzman doktor tarafından *“Hasta vücudunun çeşitli bölgelerindeki mekanik ağırlar için gabapentin ilaç istemiyle geldi. Bu veya benzer amaçla bana yönlendirilmemesi uygundur.”* notunun yazıldığı görülmektedir. Bu çerçevede uzman doktor tarafından gabapentin kullanılmasının uygun görülmediği anlaşılmaktadır.

16. Ayrıca başvuran tarafından tarafına reçete edilen ilacın verilmediği iddia edilmektedir. Başvuru dosyası ekindeki evraklar incelendiğinde; başvuranın 19/4/2022 tarihinde de Seydişehir Devlet Hastanesi Beyin Cerrahi Polikliniğinde tekrar muayene olduğu, ilaçlarının yazıldığı ancak Neurontin 800 mg isimli ilacın tarafına teslim edilmediği, bu konu hakkında tutanak tanzim edildiği söz konusu tutanakta *“Seydişehir T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak kalmakta olan Y. İ. S. 19/4/2022 tarihinde Konya Seydişehir Devlet Hastanesi Polikliniğine muayene götürülmüş. Uzman doktor tarafından muayene edildikten sonra Neurontin 800 mg 2*1 şeklinde ilaç reçete edilmiştir. Aynı gün içerisinde Y. G. Eczanesi ile kurumumuz sağlık birimine telefon ile ulaşarak bu ilacın renkli reçeteye tabi olup ödenebilmesi için renkli reçete protokol numarası verilmesi gerektiğini söylemiştir. 20/4/2022 tarihinde Beyin Cerrahi Polikliniği aranarak renkli reçete girişi yapılması istenilmiştir. Bunun üzerine tarafımıza renkli reçete yazılamayacağı bu şekilde alınabiliyorsa alınabileceği yoksa alınmayacağı sözlü olarak telefon ile söylenmiştir.”* ifadelerinin yer aldığı, tutanağın iki infaz ve koruma memuru ile iki sağlık memuru tarafından imza altına alındığı görülmektedir. Mezkûr tutanak göz önünde bulundurulduğunda doktor görüşü dikkate alınarak ilacın verilemediği anlaşılmaktadır.

17. Ayrıca başvuranın 19/4/2022 tarihli doktor muayenesinden sonra 1/7/2022 tarihinde de Seydişehir Devlet Hastanesi Beyin Cerrahi Polikliniğinde muayene olduğu bu muayenede gerekli testler yapılarak sonuçlarının normal sınırlar içinde olduğu ve bu çerçevede tedavisinin düzenlendiği görülmektedir. Başvuranın Neurontin 800 mg isimli ilacın doktor tarafından yeşil reçete kodu ile yazılmamasından sonra da Beyin Cerrahi Polikliniğinde muayene olduğu ve gerekli testlerin yapılarak tedavisinin planlandığı göz önünde bulundurulduğunda başvuranın görevli memurların söylemi doğrultusunda uygun tedaviye erişemediği iddialarının açıkça dayanakta yoksun olduğu kanaatine varılmaktadır.

18. Nitekim, somut olayda başvuranın iddiaları ilaç kullanım raporunda belirtilen gabapentin etken maddesi içeren ilacın, muayene edildikten sonra reçete edilen ilacın verilmemesi ve uygun tedaviye erişememesi iddiasından ibarettir. Bu sebeple başvuranın ne şekilde tedavi edileceği ve hangi ilaçları kullanılacağı tıbbi uzmanlık gerektiren değerlendirmelere muhtaçtır. Bu bağlamda incelemenin salahiyeti bakımından yukarıda yapılan değerlendirme ve gerekçeye esas olmak üzere muhatap Kurumdan başvurana ait sağlık muayene belgeleri talep edilmiştir. Başvuruya konu olan şikâyetler bir bütün olarak incelendiğinde; başvuranın uzman doktorların görüşlerinde belirtilen sıklıkta hastaneye sevklerinin düzenli bir şekilde gerçekleştirildiği ve uzman doktorların görüşleri doğrultusunda ilaçların temin edildiği, ilaçların temin edilemediği noktada tekrar uzman doktor görüşüne başvurulduğu görülmektedir. Dolayısıyla başvuranın ilacının verilmemesi ve uygun tedaviye erişemediği iddiaları bir bütün olarak değerlendirildiğinde bu iddiaların yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş bir takım karinelerinden oluşmadığı görülmektedir.

19. Sonuç olarak; muhatap Kurumun ilgili mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda başvuranın tıbbi bakım ve tedavi almasına yönelik işlemleri uzman doktorun görüşleri doğrultusunda gerçekleştirdiği anlaşıldığından eldeki başvuruda kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliĐine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/01/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aliřan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye